

Táknafjarðarhreppur
Miðtúni 1
460 Táknafirði

Reykjavík, 13. ágúst 2019
UST201908-095/A.B.
10.04.02

Efni: Lýsing - Aðalskipulag Táknafjarðarhrepps 2019-2031 - endurskoðun

Vísað er til erindis skipulagsfulltrúa Táknafjarðarhrepps er barst 13. ágúst sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar á lýsingu að endurskoðun á Aðalskipulagi Táknafjarðarhrepps.

Sjálfbær þróun

Í lýsingu kemur fram að Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun skulu höfð að leiðarljósi í stefnumörkun sveitarfélagsins og telur Umhverfisstofnun það jákvæða nálgun. Umhverfisstofnun bendir á að í b. lið 1. gr skipulagslaga nr. 123/2010 segir að markmið þessara laga sé að stuðla að skynsamlegri og hagkvæmri nýtingu lands og landgæða, tryggja vernd landslags, náttúru og menningarverðmæta og koma í veg fyrir umhverfisspjöll og ofnýtingu, með sjálfbæra þróun að leiðarljósi.

Umhverfisstofnun bendir á ákvæði um hverfisvernd telji sveitarfélagið að svæði séu fyrir hendi innan sveitarfélagsins sem ber að vernda. Í skipulagsreglugerð nr. 90/2013 segir m.a. að ef talin er þörf á að vernda náttúruminjar, náttúrufar eða gróður vegna náttúrulegs gildis við gerð skipulagsáætlunar, án þess að um friðun sé að ræða samkvæmt öðrum lögum, skal setja í viðkomandi skipulagsáætlun ákvæði um hverfisvernd.

Náttúruminjaskrá

Í greinargerð kemur fram að eina svæðið í Táknafjarðarhreppi sem er á náttúruminjaskrá er Patreksfjörður-Djúp, sem var friðlýst sem fólkvangur með auglýsingu nr. 444/1980. Umhverfisstofnun telur að um innsláttarvillu sé að ræða þar sem að engin svæði innan sveitarfélagsins eru friðlýst eða á náttúruminjaskrá.

Sérstök vernd

Umhverfisstofnun bendir á að innan sveitarfélagsins séu votlendi 20.000 m² að flatarmáli eða stærri, stöðuvötn og tjarnir, 1.000 m² að flatarmáli eða stærri og sjávarfitjar og leirur sem stofnunin telur falla undir a. lið 1. mgr. 61. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd. Sandmaksleirur eru m.a. á nokkrum stöðum innan sveitarfélagsins t.d. í botni

Tálknaþjarðar og við Sveinseyri en almennt sé eru sandleirur mjög mikilvægt fæðusvæði tjalds og sandlóu. Vísað er í kortsjá Náttúrufræðistofnunar Íslands (NÍ) <https://serstokvernd.ni.is/>. Auk þess bendir stofnunin á votlendissvæði á Suðureyri og í Smælingsdal.

Í greinargerð segir á bls. 26 að forðast skal röskun vistkerfa og jarðminja sem falla undir 61. gr. laga um náttúruvernd laga eins og kostur er.

Í 61. gr. laganna er kveðið á um sérstaka vernd þeirra vistkerfa og jarðminja sem taldar eru upp í 1. mgr. og 2. mgr. greinarinnar. Skv. 3. mgr. ber að forðast röskun þeirra náttúruyfyrirbæra sem undir greinina falla, nema brýna nauðsyn beri til og ljóst að aðrir kostir séu ekki fyrir hendi.

Í greinargerð með frumvarpi til laga um náttúruvernd er með orðalaginu „brýn nauðsyn“ er lögð áhersla á að einungis mjög ríkir hagsmunir geti réttlætt röskun og þá fyrst og fremst brýnir almannahagsmunir.

Umhverfisstofnun telur mikilvægt að það komi fram í tillögunni hvernig sveitarfélagið hyggst forðast röskun þeirra vistkerfa sem falla undir 61. gr laganna.

Vistgerðir

Umhverfisstofnun bendir á að samkvæmt vistgerðakorti NÍ (<http://vistgerdakort.ni.is/>) eru vistgerðir innan sveitarfélagsins sem hafa mjög hátt verndargildi og eru á lista Bernarsamningsins frá 2014 yfir vistgerðir sem þarfnast verndar. Starungsmýrarvist er dæmi um vistgerð innan sveitarfélagsins sem hefur mjög háttverndargildir með ríkulegur fuglalífi þar sem algengustu varpfuglar eru m.a. lóupræll (*Calidris alpina*), spói (*Numenius phaeopus*) og þúfutittlingur (*Anthus pratensis*).

Umhverfisstofnun telur mikilvægt að það komi fram í tillögunni hver sé stefna sveitarfélagsins varðandi verndun vistgerða með hátt verndargildi og búsvæðum fugla.

Dýralíf

Umhverfisstofnun bendir á að NÍ tekur saman válista yfir plöntur, spendýr og fugla landsins en válistar eru skrár yfir lífverutegundir sem eiga undir högg að sækja eða eru taldar vera í útrýmingarhættu.

Innan sveitarfélagsins eru selalátur sem er staðsett rétt austan við Tálknaá og hægt er að sjá staðsetninguna þess á <http://selalatur.ni.is/>.

Umhverfisstofnun vill benda á að eru selir skráðir á válista NÍ(2018). Þar er landselur flokkaður sem tegund í bráðri hættu og útselur flokkaður sem tegund í hættu. Umhverfisstofnun telur mjög mikilvægt að það komi fram hver stefna sveitarfélagsins í verndun tegunda sem eru í hættu og varðandi verndun selalátra.

Tálkni

Umhverfisstofnun vill benda að innan sveitarfélagsins er svæði á tillögu NÍ að framkvæmdaráætlun (B-hluta) sem kallast Patreksfjörður – Djúp, en innan þess svæðis er fuglabjörgin í Tálkna. (<https://www.ni.is/greinar/vf-patreksfjordur-djup>).

NÍ hefur sett fram tillögur að svæðum á framkvæmdaáætlun (B-hluta) náttúruminjaskrár út frá verndun vistgerða, fugla og jarðminja og felur sá listi í sér mat á verndargildi svæða.

Tillögurnar hafa ekki hlotið þá málsmeðferð sem um getur í lögum þar sem m.a. er haft samráð við sveitarfélögin og aðra hagsmunaaðila en áður en tillögurnar verða lagðar fyrir Alþingi verður haft samráð við áðurnefnda aðila.

Hins vegar er það mat stofnunarinnar að mikilvægt sé að hafa þær upplýsingar fyrir ofangreint svæði til hliðsjónar þegar skipulagsáætlunin er unnin, þegar áhrif á helstu umhverfisþætti eru metin og til að tryggja að verndargildi svæðisins rýrni ekki. Auk þess bendir stofnunin á að þegar framkvæmdaáætlun (B- hluti) náttúruminjaskrár hefur verið samþykkt af Alþingi getur það haft áhrif á verndarstöðu svæðisins.

Samkvæmt upplýsingum frá NÍ er forsenda fyrir vali á svæðinu sú að fýlabyggðin í Tálkna er ein af tíu stærstu fýlabyggðum landsins og teljast þær allar alþjóðlega mikilvæg fuglasvæði.

Þéttbýli

Umhverfisstofnun tekur undir mikilvægi þess er kemur fram í lýsingu að styrkja þéttbýli sveitarfélagsins m.t.t. til íbúðarbyggðar. Í kafla 2.1.1 í Landskipulagsstefnu þar sem fjallað er um sjálfbæra byggð í skipulagsáætlunum segir: „Við skipulagsgerð sveitarfélaga verði miðað að því að styðja og styrkja samfélag viðkomandi byggðarlags með því að beina vexti að þeim kjörnum sem fyrir eru. Í dreifbýli tengist fjölgun íbúða fremur búrekstri eða annarri staðbundinni landnýtingu eða atvinnustarfsemi.“

Samgöngur

Umhverfisstofnun bendir á að skv. 2. mgr. 32. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd skulu sveitarfélög við gerð aðalskipulags gera tillögu að skrá á stafrænum kortagrunni um vegi aðra en þjóðvegi í náttúru Íslands þar sem umferð vélknúinna ökutækja er heimil. Sveitarfélög skulu í tillögunni flokka vegina í samræmi við flokkun skv. 4. gr. reglugerð nr. 260/2018 um vegi í náttúru Íslands. Auk þess bendir stofnunin á að vinnu samkvæmt ákvæði þessu skal lokið fyrir árslok 2020.

Fráveita

Varðandi umfjöllun tillögunnar um fráveitumál bendir Umhverfisstofnun á að öll fráveita skal vera skv. reglugerð um fráveitu og skólp nr. 798/1999. Stofnunin bendir á mikilvægi þess að fjallað sé nákvæmlega um hver staða fráveitumála sé í sveitarfélaginu, þar sem kæmi fram magn og umfang fráveitu og eðli hreinsivirkja. Auk þess er mikilvægt að fram komi hvert sé ástand viðtaka fráveitu. Stofnunin bendir á að ef þörf sé á úrbótum í fráveitumálum að þá þarf að koma fram hver stefna sveitarfélagsins sé varðandi endurbætur og hver tímarammi endurbóta sé.

Virkjanir og vatnamál

Í lýsingu kemur fram að samkvæmt rammaáætlun eru engin landsvæði innan sveitarfélagsins í orkunýtingarflokki, í biðflokki né verndarflokki. Ekki kemur fram hvort tillagan muni gera ráð fyrir nýjum virkjunum innan sveitarfélagsins en Umhverfisstofnun vill benda á lög um stjórn vatnamála nr. 36/2011 sem hefur breytt lagaumhverfi nýrra virkjana. Sérstaklega er minnt á ákvæði 18. gr. laganna sem tiltaka að Umhverfisstofnun sé heimilt að leyfa breytingu á vatnshloti sem hefur í för með sér að umhverfismarkmiðum verði ekki náð nema að uppfylltum nánar tilteknum skilyrðum. Vöktunaráætlun virkjunarinnar þarf einnig að taka mið af þessum nýju kröfum. Umhverfisstofnun bendir

á að strandsjór við Ísland fellur undir lög nr. 36/2011 um stjórn vatnamála. Fyrirhuguð tillaga er innan strandsjávarhlots númer: 101-1279-C Tálknafjörður. Vatnshlotið er skjólsælt og það afmarkast af Tálkna og Stapadal í norðvestri og botn Tálknafjarðar.

Umhverfisstofnun hefur farið yfir ofangreinda skipulagslýsingu og telur hana að skýra og greinargóða og gerir ekki frekari athugasemdir við lýsinguna.

Virðingarfyllst

Axel Benediktsson
sérfræðingur

Rákel Kristjánsdóttir
sérfræðingur